

во дискусијата како од извонредно значење за негувањето на револуционерните традиции и пренесувањето на истите на младото поколение. Притоа се рече дека е неопходно далеку поголемо внимание да се посвети во проучувањето и собирањето на материјали за работата во позадината за време на НОБ и друго.

Наставата по историја, се рече исто така, во школите од сите степени е неопходно да се користи од страна на наставниците и професорите како силно средство за негување на револуционерните традиции.

Филмувањето на низа настани од периодот на НОБ во овој период е поставува како императив. Меѓу, тоа, се истакна и тоа дека во многу досегашни филмови револуцијата е прикажувана во изобличена форма. Токму затоа се рече во дискусијата дека е потребно организациите коишто отпуштаат средства за филмување на тие настани да поведат поголема сметка.

Пишувањето на хронологији за одделни подрачја исто така заземаше видно место во дискусијата во

дена во оваа комисија. Доста едномисленици имаше за издавање, покрај централниот весник на Сојузот на боречките организации на Југославија „4 јули“ и регионални — републички весници, како незаменливо средство за многу ефикасно собирање на мемоарската граѓа, а исто така и за негувањето на револуционерните традиции.

Токму затоа, за поздравување е одлуката на претседателството на Сојузот на боречките организации на Македонија, за отпочнување со издавање на еден Билтен во кој ќе се печатаат сеќавања од учесници и раководители во НОБ за разни настани за кои не е сочувана никаква документација.

Овој пример сам за себе зборува дека не биле попусти дискусиите водени во разните комисији на VI конгрес на Сојузот на боречките организации на Југославија, ами напротив повеќето дискусии и предлози изнесени во одделните комисији, набргу по завршувањето на Конгресот ќе почнат и да се реализираат.

В. И.

Научен симпозиум по повод 50-годишнината на КПЈ на тема: „ТЕОРИЈАТА И ПРАКСАТА НА КПЈ — СКЈ ВО БОРБАТА ЗА УРНУВАЊЕ НА КАПИТАЛИЗМОТ И ИЗГРАДБАТА НА СОЦИЈАЛИСТИЧКОТО ДРУШТВО“

Од 29—31. X. 1969 година во Сплит се одржа научен собир по повод 50 годишнината од основањето на КПЈ на тема „Теоријата и праксата на КПЈ—СКЈ во борбата за урнување на капитализмот и изградба на социјалистичкото друштво“. Организатор на Симпозиумот беше Координациониот одбор на институтите за изучување на работничкото движење и НОБ,

За научниот собир пројавија интерес голем број соработници на институтите за работничкото движење, КПЈ и Народната револуција. Темите беа презентирани според постојната периодизација на историјата на КПЈ.

Периодот на создавањето на КПЈ и легалната дејност беа обработени во 8 теми меѓу кои: Проблемот за постоење револуционерна ситуација и револуционерно раководство во

1919 година“ (д-р Сергеј Димитриевиќ), „Ставот на раководството на КПЈ спрема Обзнаната“ (Мирослав Николиќ); „Особеностите при создавање на Комунистичката партија во Словенија“ (Франц Клопчич); „Концепциите, методите и средствата за гушење на револуционерното движење на масите во политиката на Демократската и Радикалната странка (1919—1921)“ (д-р Бранислав Глигоријевиќ) и др.

Периодот од 1921—1941 г. беше обработен само во 13 теми што секако беа недоволни за една подлабока анализа на дејноста на КПЈ. Некои од темите беа: „Прилог кон проблематиката во изучувањето на појавата и развитокот на „левицата“ во историјата на нашето комунистичко движење во периодот 1919—1929“ (д-р Гордана Влајчиќ), „Придонесот на хуманистичката интелигенција во Хрватското комунистичко движење на Југославија 1919—1941“ (Зорица Стигетиќ), „Комунистичката партија на Југославија и одбраната на земјата (во годините во навечерието на II светска војна и априлската катастрофа)“ (Трго Фабијан), „Режимот на монарходиктатурата и раководствата на граѓанската опозиција према КПЈ (1929—1935)“ (д-р Тодор Стојков), „Развитокот на партиските организации во личко-кордунско-баниско-топуско-огулинскиот регион 1935—1941“ (д-р Ѓуро Станисављевиќ), „За некои прашања на фракциските борби во независните синдикати 1926—1928“ (Надежда Јовановиќ) и др.

Третиот период беше со наслов „Војната и револуцијата“ (1941—1945), обработен во 17 научни прилози меѓу кои: „Југославија, КПЈ и Коминтерна (април—септември 1941)“ (д-р Јован Марјановиќ), „Принципите на независноста и ин-

тернационализмот во политиката и праксата на КПЈ во очи и во текот на ослободителната војна и револуцијата“ (Перо Морача), „Развитокот на народната власт во Југославија 1941—1943“ (д-р Душан Живковиќ), „За некои позначајни седници на ЦК на КПЈ во текот на 1942 година“ (Мишо Лековиќ), „Политиката на КПЈ према западните сојузници во текот на народноослободителната борба“ (Војмир Кљаковиќ); „Интернационализмот на КПЈ во ослободителната борба“ (Јован Вујашевиќ), „За некои околности на развитокот на ослободителната војна и револуција во Македонија“ (д-р Велимир Брезоски), „СКОЈ во текот на ослободителната војна во Македонија 1941—1944“ (д-р Владо Ивановски), „Интернационализмот на КПЈ на тлото на Македонија 1941—1944“ (д-р Миле Тодоровски) и други.

Посебно поглавје претставуваше темата: Националното прашање и политиката на КПЈ. Десет научни работници го обработувале проблемот на КПЈ и националното прашање од следните аспекти: „Базата и основните услови за ориентацијата на работничкото движење во југословенските земји према националното единство на југословенските народи до 1918 година“ (д-р Душан Лукач), „КПЈ и прашањето на Босна и Херцеговина“ (Енвер Реџиќ), „Почетоците и основните моменти за несогласност во политиката на КИ и КПЈ“ (Перо Дамјановиќ), „НРПЈ и македонското прашање“ (д-р Орде Ивановски), „Идејата за формирањето на македонскиот литературен јазик и КПЈ“ (Благоја Корубин), КПЈ и народностите во легалниот период 1919—1920 година во Македонија“ (д-р Глигор Тодоровски и Масар Кодра) и др.

Повоениот период беше третиран само со четири прилога: „СКЈ и некои аспекти на меѓународните односи некогаш и денес кај нас“ (Јаким Синадиновски), „КПЈ како фактор во власта во ослободената држава“ (д-р Бранко Петрановиќ) и други.

46-те учесници во дискусијата исфрлија на површина уште повеќе проблеми отколку што беа обработени во рефератите. Оставајќи можност од насловите на темите да се заклучи содржината обработена во нив нема да ги изнесеме основните нивни поставки. Додека со оглед на мошне обемната дискусија во која имаше спротивставување по изнесените тези во рефератите или во дискусијата, ќе се обидеме да се задржиме на поглавните проблеми.

На повеќе наврати и повеќе дискутаннти се задржаа на поставките на М. Николиќ по прашањето за ставот на КПЈ према Обзнаната. Беше истакоато прашањето и за постоењето на комунистичките општини и по Обзнаната.

Посебно внимание предизвикаа мислењата на д-р Сергие Димитриевиќ по прашањето за постоењето односно непостоењето револуционер-на ситуација во 1919—1920 година. Во дискусијата се јавија различни мислења во поткрепа и негирање на тезите на д-р Димитриевиќ во неговата анализа за постоењето на револуционерната ситуација, а непостоењето на организирана партија и револуционерно раководство. Немаше согласност ни по тезата дека во 1919 година работничката класа на Словенија била исклучиво под влијание на опортунистичкото раководство. Беа изнесени искажувања дека во сите делови на Југославија не била подеднакво револуционерна ситуацијата за дигање на револуција.

Мошне богата дискусија се разви по прашањето за фракциите во КПЈ во прв ред по кои прашања се доаѓа до расцеп. Се изрази несогласност дека појавата на дискусијата по националното прашање повлекува и појава на фракции, туку дека и други прашања послужиле како основа за фракциската дејност. Освен тоа, остана отворено прашањето дали само десницата е фракција или и левицата и десницата се фракции, со оглед на тезата дека левицата не била фракција.

Беа изнесени спротивни мислења и за терминот „монарходиктатурата“ со оглед на досега постојните „монархофашистичка диктатура“, „војнофашистичка диктатура“ и сл., кога се говори за периодот на диктатурата на крал Александар од 6. I. 1929 година.

Во дискусијата беа покренати повеќе прашања за односите меѓу Коминтерна и КПЈ, а особено во 1941 година во време на покренувањето на вооруженото востание и по однос на раскинатоста на Југославија и окупирањето на нејзините делови од страна на соседните држави сојузници на Германија. Беше одбележана интервенцијата на Коминтерна во однос на ЦК на КПХ во јули 1941 год. Исто така, и тезата дека постапките на Методија Шаторов-Шарло во однос на партиската организација во Македонија не можат да се сметаат за случајни, и без знаење на Коминтерна, особено ако се има предвид дека Методија Шаторов ја знаел праксата и методите на КИ како и бараната дисциплина од раководните кадри во националните партиски организации. Затвореноста на архивите засега ја држат и тајната на многу одговори од односот на КИ кон повеќе прашања, а посебно по македонското национално

прашање од времето на Втората светска војна.

Во рефератите и во дискусијата најдоа свое место одделни слоеви и категории од народот — жените, хуманистичката интелигенција, а особено прогресивното учителство во револуционизирањето на селанските маси во предвоена Југославија.

Имајќи на ум дека се разгледувааше еден доста долг — 50 годишен период на КПЈ, богат со настани, потем присутноста на многу на-

ционалности и нивната различна положба во општествената скала, прво како нации, а второ — работничката класа на тие нации, сосем разбирливо е дека во тридневна работа беше невозможно да се даде одговор на така бројните прашања. Но целта беше постигната по бројот на научно издржаните реферати и со покренатите и објаснетите прашања. Затоа научниот собир претставува мошне значаен придонес и ја оправда довербата на организаторот.

М. Т.

ГОДИШНО СОБРАНИЕ НА ДРУШТВОТО НА МУЗЕЈСКИТЕ РАБОТНИЦИ НА СРМ

Во Скопје на 9 јуни 1969 година се оджа XI редовно годишно Собрание на музејските работници на СРМ.

Собранието го отвори претседателот на Друштвото Панговски Трпко. Од името на Управата тој ги поздрави присутните делегати и гости. Отварајќи ја работата на собранието тој ги изнесе постигнатите резултати, особено за изградбата на музејски згради во Скопје. Во продолжение на работата, а на предлог на работното претседателство, директорот на Градскиот музеј од Титов Велес Тодор Груев, поднесе информација за состојбата на музејските установи во Македонија — финансирањето на музеите, кадровските проблеми, физиономијата на музеите и друго.

Откако беа ислушани извештајот за двогодишната работа на Друштвото и информацијата се мина на дискусија.

Јавувајќи се за збор гостинот од Загреб, професор д-р Антун Бауер, најпрво го поздрави собранието од

името на Свеучилишната катедра во Загреб, како и од името на Музејскиот документационен центар во Загреб. Тој најнапред ја изнесе соработката на музејските установи во Македонија со другите републики. Во својата понатамошна дискусија се задржа на тешкотиите во решавањето на проблемите што се однесуваат до работата на музеите. Исто така тој даде предлог да се формира еден советодавен орган кој ќе се занимава со музејска проблематика со надеж дека тој многу ќе допринесе во решавањето на разни проблеми од оваа област. Понатаму во своето излагање нагласи дека, решавањето на музејската проблематика може да се изврши само тогаш кога би се направила структура на музејските установи за да се истакнат специфичностите на секоја од нив.

За дискусијата се јавија ред други другари кои ги истакнуваа секојдневните проблеми на музеите, како на пример финансирањето, взаемната соработка и сл.